

University of Groningen

Leerproces voor planologisch wetenschappelijk onderzoek en de praktijk

Tan, Wendy; Beukers, E.

Published in:
Bestuurskunde

DOI:
[10.5553//092733872015024004004](https://doi.org/10.5553//092733872015024004004)

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Final author's version (accepted by publisher, after peer review)

Publication date:
2015

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Tan, W., & Beukers, E. (2015). Leerproces voor planologisch wetenschappelijk onderzoek en de praktijk. *Bestuurskunde*, 24(4), 26-35. [4]. <https://doi.org/10.5553//092733872015024004004>

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Metadata article		
Article category (in journal)		Artikelen: Thema-artikelen
EUR/ECLI (if applicable)		
Case Law information	‘Samenvatting’	
	‘Annotatie’	
Title		Leerproces voor planologisch wetenschappelijk onderzoek en de praktijk
Subtitle		
Short title in header		
Author 1	First Name	Els
	Surname Prefix	
	Surname	Beukers
	Degree	
	Job description (Role)	Dr. E. Beukers is als adviseur Impact Analyse en Dialoogmanagement werkzaam bij Balance.
Author 2	First Name	Wendy
	Surname Prefix	
	Surname	Tan
	Degree	
	Job description (Role)	Dr. ir. W.G.Z. Tan is als universitair docent infrastructuur en verkeer- en vervoersplanning werkzaam bij de Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen.
Author 3	First Name	
	Surname Prefix	
	Surname	
	Degree	
	Job description (Role)	
Authors note of article		
Abstract (for online and/or print)	Title	Lessons for practice-oriented research approaches in spatial planning
	Text	Planning research is increasingly focused on bridging the gap between practice and academia. However, this requires much effort and is not as commonplace as it seems. To ensure success, innovative research approaches, practitioners and academics are required. The experiential

		<p>learning cycle of Kolb and Fry (1974) offers a research framework for the authors to reflect on their practice-oriented research on Cost Benefit Analysis processes (CBA) and Transit-Oriented Development (TOD) respectively. Both research projects are compared using the learning cycle. The cycle was completed in the CBA project but only partially resolved in the TOD project. Reflecting on their experiences with applying the learning cycle, the authors conclude on the possibilities and limitations of this application and offer insight into how the interaction between theory and practice can occur.</p>
Keywords	Keyword 1	practice-oriented research
	Keyword 2	practice-academic divide
	Keyword 3	learning cycle
	Keyword 4	
	Keyword 5	

Leerproces voor planologisch wetenschappelijk onderzoek en de praktijk

Dr. Els Beukers en Dr ir Wendy Tan

Planologisch wetenschappelijk onderzoek is steeds vaker gericht op het verbinden van theorie en praktijk, maar dat is nog lang geen vanzelfsprekendheid. Het vraagt om een innovatieve onderzoeksaanpak, op innovatie gerichte onderzoekers en praktijkpartners die de nodige lef tonen. In dit artikel worden twee praktijkgerichte onderzoeken vergeleken die beide de leercyclus van Kolb en Fry (1974) als basis hebben gebruikt. Het ene onderzoek heeft de cyclus helemaal doorlopen, terwijl het andere de laatste fase slechts gedeeltelijk heeft kunnen doorlopen. De auteurs reflecteren in dit artikel op hun ervaringen met een onderzoeksaanpak gebaseerd op de leercyclus, de mogelijkheden en beperkingen ervan en hoe hiermee de interactie tussen theorie en praktijk tot stand kwam.

Afstand tussen theorie en praktijk

Ideaal planologisch onderzoek genereert ideeën die gegrond zijn in de (planologische) beleidspraktijk en processen, en die vervolgens leiden tot wetenschappelijke nieuwe inzichten en praktische innovaties in de vorm van *evidence-based* praktijken (Krizek, Forysth, & Slotterback, 2010). Dit ideaal blijkt echter lastig te realiseren, gezien de terugkerende conclusie van vele (planologische) auteurs dat veel (planologisch) wetenschappelijk onderzoek juist geen toepassing vindt in de praktijk (zie bijv. Geertman, 2006; Tewdwr-Jones, 2002). Praktijkpartijen zijn vaak niet op de hoogte van de nieuwste wetenschappelijke inzichten of hebben de indruk dat het onderzoek op afstand van hun dagelijkse ervaringen staat. De wens om tegelijk deze afstand te doorbreken en het ideaal van *evidence-based* praktijken te realiseren vertaalt zich de afgelopen jaren geregeld in praktijkgericht onderzoek waarbij actief de interactie wordt opgezocht (Pelzer, 2014). Dit geldt niet alleen voor de planologie, maar voor vele gammawetenschappen zoals psychologie, sociologie, economie en bestuurskunde.

In een reeks praktijkgerichte planologische onderzoeken aan de Universiteit van Amsterdam is de ervaringsgerichte leercyclus van Kolb en Fry (1974) als onderzoeksaanpak gebruikt om de afstand tussen wetenschap en praktijk te verkleinen. Met deze leercyclus worden planologische problemen niet alleen begrijpelijk, maar wordt ook bijgedragen aan het genereren en testen van planologische innovaties in interactie met de praktijk (Te Brömmelstroet, 2010; Hoetjes, 2010; Chorus, 2012; Straatemeier, Bertolini, Te Brömmelstroet, & Hoetjes, 2010; Tan, 2013, Beukers, 2015). De leercyclus heeft als basis voor meerdere onderzoeksaanpakken gediend. Daarbij zijn de precieze uitwerking en de inrichting van de interactie met de praktijk afhankelijk van de onderzoeksvraag en context. Dit artikel vergelijkt twee onderzoeken waarbij de leercyclus van Kolb en Fry is gebruikt: onderzoek over respectievelijk knelpunten bij het doorlopen van een Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse (MKBA) en knooppuntontwikkeling (TOD in het Engels, nieuwe, duurzame benadering van planning). Beide onderzoeken¹ zijn van start gegaan met het idee de

¹ Deze twee onderzoeken, onder leiding van prof. Bertolini van de Universiteit van Amsterdam, waren beide onderdeel van het Kennis voor Krachtige Steden (KKS) programma (OBBRI, 2012; NICIS KEI, 2014) en vonden plaats in samenwerking met een breed praktijkconsortium van beleidsmakers en adviseurs.

hele cyclus te doorlopen. Dat is voor het MKBA-proces-onderzoek gelukt, terwijl dat voor het TOD-onderzoek slechts ten dele het geval was, ondanks het feit dat ook dit onderzoek als zeer relevant voor de betreffende planologische praktijk is ontvangen.² Dit artikel geeft een toelichting op de leercyclus van Kolb en Fry en inzicht in twee toepassingen ervan: hoe in beide onderzoeken is geanticipeerd om tot een succesvol resultaat te komen en hoe de interactie tussen theorie en praktijk is gefaciliteerd.

Leerproces tussen praktijk en wetenschap

De leercyclus van Kolb en Fry (1974; zie figuur 1) verbindt in potentie de planologische praktijk en wetenschap. Ze stelt leren door ervaring centraal in vier iteratieve fases: [1] concrete ervaringen vanuit de praktijk; [2] observatie en reflectie daarop; wat leidt tot [3] het vormen van abstracte concepten (innovatie, theorieën, ideeën); die vervolgens in de praktijk [4] getest worden in een nieuwe situatie; en weer tot [1'] concrete ervaringen in de praktijk leiden, et cetera (zie figuur 1). De leercyclus biedt een raamwerk om kennis en oplossingsrichtingen te genereren in interactie met de praktijk en deze oplossingen vervolgens te testen in de context van het beoogde gebruik.

Nu wordt die cyclus niet altijd op dezelfde manier doorlopen. Zo zijn planologische praktijkprofessionals vaak met name gericht op reflectie op dagelijkse ervaringen en het trekken van de lessen daaruit in nieuwe situaties, waarmee nieuwe ervaringen ontstaan: van [1] ...> ... [4] in de figuur. Reflectie op basis van meer fundamentele en theoretische inzichten (dus stap [3] als beginpunt) gebeurt echter zelden. Planologische onderzoekers analyseren vaak ervaringen uit de praktijk, wat leidt tot conclusies en theoretische aanbevelingen (abstracte concepten), maar deze worden meestal niet in de beoogde praktijk getest en zodoende in nieuwe concrete ervaringen omgezet.

In het vervolg van dit artikel worden de twee onderzoeken in grote lijnen beschreven, en worden ze met elkaar vergeleken met betrekking tot de vraag hoe de vier fases van de leercyclus zijn ingevuld en hoe de interactie met de praktijk in de vier fases is geïnitieerd. Tot slot reflecteren we op de mogelijkheden en beperkingen van de leercyclus voor praktijkgericht onderzoek.

Figuur 1 Leercyclus van Kolb en Fry

[insert: figure 4.1]

Knelpunten en verbetering MKBA-proces

Het MKBA-procesonderzoek³ was gericht op het vinden en begrijpen van procesmatige knelpunten bij maatschappelijke kosten- batenanalyses (MKBA's) van integrale ruimtelijk-

² Het proefschrift, en de daaraan gerelateerde praktijkpublicatie (Tan, 2013; Hoogerbrugge et al., 2013), heeft een internationale prijs gewonnen als meest beleidsrelevante bijdrage aan mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling in onze maatschappij (VerDuS, 2014b).

³ Het OBRRI-consortium werd gevormd door de provincie Gelderland, Gemeente Amsterdam en Gemeente Rotterdam. Daarnaast waren betrokken het KiM, Twynstra & Gudde en het ministerie van I&M.

infrastructurele plannen. Een tweede doel was om hiervoor in de praktijk geteste oplossingsrichtingen te genereren (Beukers, 2015). Iedere fase in de leercyclus van Kolb en Fry komt overeen met een onderzoeksfase, waarbij telkens op een andere manier de interactie met de praktijk is ingevuld (zie figuur 2). Het onderzoeksplan is geformuleerd door een consortium van praktijkpartijen,⁴ die vanuit hun concrete ervaringen met MKBA's grote frustraties bij betrokkenen signaleerden, en vermoedden dat er mogelijk procesmatige problemen waren, met onheldere diepere oorzaken [1].

In het onderzoek zijn daarom Nederlandse MKBA-processen van ruimtelijk-infrastructurele plannen geobserveerd. Daarop is gereflecteerd [2] via open interviews en focusgroepsessies met verschillende typen betrokkenen (MKBA-opstellers, betrokken beleidsmedewerkers op gemeentelijk, provinciaal en rijksniveau, bestuurlijk verantwoordelijken, burgers en vertegenwoordigers van belangengroeperingen en academische MKBA-experts). Vervolgens zijn met *grounded theory* de volgende procesknelpunten geïdentificeerd: een overheersend gebruik van de MKBA als oordelend instrument, in plaats van als middel om van te leren (1); te laat en te weinig structurele communicatie tussen MKBA-opstellers en planeigenaren (2); en een grote mate van onderling wantrouwen tussen deze twee typen betrokkenen (3).

In een literatuurstudie is daarna naar denkbare oplossingsrichtingen gezocht [3]. Dat heeft geresulteerd in vijf concrete interventies om het vertrouwen en de communicatie tussen planeigenaren en MKBA-opstellers te verbeteren, zodat de MKBA als leerinstrument gebruikt kan worden. Alhoewel in deze derde fase de nadruk lag op wetenschappelijke inzichten, is ook hierbij de MKBA-praktijk nadrukkelijk betrokken geweest. Dit door samen met het consortium de naar verwachting meest kansrijke theoretische oplossingsrichting te selecteren, die vervolgens in de vierde fase is getest en verder is aangescherpt, een 'communicatie-en-vertrouwen-opbouwende-strategie'.

Figuur 2: Leercyclus Kolb en Fry (onderzoek knelpunten en verbetering MKBA-proces)

[insert: figure 4.2]

Het wetenschappelijk testen van een denkbare oplossingsrichting in de praktijk is echter lastig, omdat de praktijk immers geen laboratorium is waarin alle externe invloeden te controleren zijn. Om de theoretische oplossingsrichting voor het MKBA-proces, de 'communicatie-en-vertrouwen-opbouwende-strategie', in de praktijk te testen zijn daarom twee aanvullende sporen gevolgd [fase 4]. Ten eerste een test in een academische omgeving waarbij weinig invloed van buiten werd toegelaten: testen in een controle-rijke, maar context-arme situatie. Voor deze test is twee keer een deel van een MKBA-proces gesimuleerd waarbij een actuele MKBA-vraag centraal stond: het identificeren van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op verschillende stationslocaties en het vergelijken van de effecten van verschillende routes van een nieuwe tramverbinding, beide in een grote Nederlandse stad. Aan de simulaties namen de werkelijke MKBA-betrokkenen deel, die

handelden volgens de theoretische oplossingsrichting, de ‘communicatie-en-vertrouwen-opbouwende-strategie’. De academische setting maakte het mogelijk de interactie tussen de betrokkenen te meten, te observeren en te analyseren.

Het uitsluiten van de planologische en bestuurlijke context doet echter afbreuk aan het realiteitsgehalte van de onderzoeksresultaten. De tweede test was daarom nadrukkelijk context-rijk, maar had als consequentie een verlies aan controle over de wijze waarop de oplossing werd toegepast. De tweede test vond plaats in een ex-post casestudie van twee contrasterende MKBA-processen: één waarin waarschijnlijk geen ‘communicatie-en-vertrouwen-opbouwende-strategie’ aanwezig was (het MKBA-proces rond de aanpassing van de Zeesluis IJmuiden) en één waarin dat waarschijnlijk wel zo was (het MKBA-proces van de groei van Schiphol als onderdeel van een dialoogtafel ‘De tafel van Alders’). Door de grotendeels aan- of afwezigheid van de theoretische oplossingsrichting kon het effect ervan op het MKBA-proces worden geanalyseerd.

De twee tests samen gaven een goed beeld van de werking van de ‘communicatie-en-vertrouwen-opbouwende-strategie’ in de praktijk, waarbij de methodologische beperkingen van de ene test werden opgevangen door de andere, en andersom. Deze vierde fase is na afronding van het onderzoek verder ingevuld, doordat de onderzoeker nu werkzaam is in de plan- en MKBA-praktijk, waar zij de ‘communicatie-en-vertrouwen-opbouwende-strategie’ werkelijk toepast en zo nieuwe concrete ervaringen, reflecties en aanscherpingen opdoet.

Met deze invulling van de vierde fase is de hele cyclus van Kolb en Fry geëffectueerd. Ook is een uitwisseling van kennis zoveel mogelijk gestimuleerd gedurende de verschillende onderzoeksfases in het promotietraject (2009-2014), in vele bijeenkomsten en interactieve sessies binnen en buiten het consortium en praktijkgerichte publicaties (Beukers, Bertolini, & Te Brömmelstroet, 2011a; 2011b; 2012; 2013). De grote opkomst van praktijkprofessionals tijdens het slotcongres over de onderzoeksresultaten (georganiseerd in samenwerking met de TU Delft) was een bevestiging van het feit dat het gedurende jaren investeren in een intensieve uitwisseling de moeite waard was.

Knooppuntontwikkeling (TOD) implementeren in Nederland

De tweede casus is knooppuntontwikkeling, ofwel Transit-Oriented Development (TOD), een recent planologisch concept dat moet helpen om ruimte meer optimaal te benutten en het gebruik van openbaar vervoer te bevorderen. De kern is dat wonen, werken en recreëren worden georganiseerd rond verkeersknooppunten. De belangrijkste spelers zijn uiteraard provincies, gemeenten, projectontwikkelaars, vervoerders enzovoort. Met name bestuurders zien in het concept interessante kansen om grond beter te verwaarden. Ontwikkelaars en andere partijen zijn vaak terughoudend of zelfs afwijzend, omdat het geen bewezen verdienmodel is.

Tegen deze achtergrond is de daadwerkelijke realisatie van knooppuntontwikkeling door de Nederlandse planologische praktijk aangeduid als een grote uitdaging. Maar een precies begrip van wat precies het probleem was en welke onderliggende factoren daarbij van belang zijn, ontbrak. Het hier besproken onderzoek spitste zich daarop toe.

Ook in dit geval vormde de leercyclus de basis (zie figuur 3). Samen met een consortium van praktijkpartners⁵ werd naar de nodige institutionele veranderingen gezocht om TOD te bevorderen. De Nederlandse context leverde een concrete ervaring [1] die door de onderzoeker en het praktijkconsortium samen is geobserveerd [2]. Empirische data over barrières voor TOD in Nederland zijn verzameld vanuit 22 interviews en twee focusgroepen met Nederlandse praktijkexperts, zoals beleidsmakers, bestuurders en adviseurs met directe rollen en ervaringen met TOD-projecten. Deze observaties zijn daarna geanalyseerd via een *grounded theory*-benadering (Tan, Bertolini, & Janssen-Jansen, 2014), uitmondend [fase 3] in het inzicht dat sprake is van vicieuze cirkels. Het implementatieproces van knooppuntontwikkeling past niet goed op de institutionele context. Het overschrijdt grenzen tussen sectoren (ruimtelijke ordening, vervoer, huisvesting, enz.), staat vaak op gespannen voet met bestaande (sectorale) regelgeving en stuit ook op informele regels die zijn gegroeid rond bestaande praktijken van planning, vervoer en wonen: denk aan mobiliteitsgedrag van gebruikers. Het mentale repertoire van beleidsmakers is tevens mede door zulke formele en informele regels gevormd. Zo valt knooppuntontwikkeling tijdens de implementatie vaak terug in bestaande benaderingen: vicieuze cirkels.

Op basis van dit abstracte concept van formele en informele barrières werd een *quickscan* gemaakt van 26 vergelijkbare buitenlandse voorbeelden waarin TOD zijn geïmplementeerd. Deze voorbeelden lieten zien dat er mogelijkheden zijn om via realisatie van nieuwe prikkels een vicieuze cirkel te veranderen tot een gunstige institutionele context, ofwel tot een virtueuze cirkel. Om beter te begrijpen hoe een vicieuze cirkel om te buigen naar een virtueuze werden samen met het praktijkconsortium vier van de 26 casussen geselecteerd als meest kansrijk om van te leren: de metropoolregio's van Perth, Vancouver, Portland en Kopenhagen. Voor alle vier de casussen bleken over een periode van 15 tot 25 jaar in kritische fasen de juiste institutionele prikkels (juridisch, financieel en socio-cultureel) te zijn ingezet om TOD te realiseren (Tan, Bertolini, & Janssen-Jansen, 2014; Tan, 2013). Kopenhagen stimuleert TOD bijvoorbeeld door wettelijk vast te stellen dat alle ruimtelijke ontwikkelingen binnen één kilometer afstand van stations moeten plaatsvinden, zodat dit financieel gunstiger wordt voor ontwikkelaars. Verder is het kenmerkend voor alle vier de regio's dat er een institutionele omgeving ontstaat die innovaties (bijvoorbeeld in contractvormen of planologische inpassingen voor TOD) en leren (zoals leren van 'best practices' vanuit andere landen) stimuleert.

Figuur 3: Leercyclus Kolb en Fry (onderzoek implementatie knooppuntontwikkeling (TOD))

[insert: figure 4.3]

Deze buitenlandse lessen werden samengebracht tot een menukaart van institutionele prikkels en zijn in de Nederlandse praktijk verder getest [fase 4] met drie 'denkexperiment'-

⁵ Het KEI-consortium werd gevormd door de Provincie Gelderland, Stadsregio's Amsterdam en Arnhem-Nijmegen, Gemeente Amsterdam, de Nederlandse Spoorwegen en Movares.

workshops. Per workshop presenteerde een praktijkpartner hun regionale, urgente knooppuntontwikkelingsvraagstuk. Dit vraagstuk werd vervolgens door twee aparte groepen (met deelnemers vanuit de praktijk en wetenschap) behandeld. Zij probeerden te komen tot een samenstelling van juridische, financiële en socio-culturele prikkels die mogelijk passen in de context van het gegeven vraagstuk. De interactie tussen de deelnemers en hun capaciteit tot leren en innovatie werd geobserveerd en daarna geëvalueerd. Bevindingen gaven bijvoorbeeld aan hoe processen rondom knooppuntontwikkeling efficiënter te organiseren met andere financiële stromen vanuit lokale belastingen. Of hoe de markt aan te trekken door andere organisatievormen, zoals innovatieve risico-profijt-verdelingsmodellen voor gebiedsontwikkelingen (Hoogerbrugge, Koster, & Tan, 2013).

Alhoewel het onderzoeksproces goed werd ontvangen door de praktijk en een rijkdom aan inzichten opleverde, stuitte de invulling van de laatste fase van de leercyclus van Kolb en Fry op een paar moeilijkheden. Namelijk, dat TOD-processen veel langer duren dan het onderzoekstraject, waardoor de lessen uit fase 3 alleen theoretisch konden worden toegepast. Tegelijkertijd waren er tijdens het onderzoek politieke verschuivingen bij de betrokken partners, waardoor de interesse en de behoefte aan richting van de oplossingen steeds veranderden. Toch is het gelukt de ontwikkelde kennis intensief te delen met de beoogde context: de TOD-gemeenschap. Dit door de TOD-praktijk intensief mee te nemen in negen werkbijeenkomsten en vier evaluatiesessies, te betrekken bij het vaststellen en kalibreren van het onderzoeksproces en bij het vormgeven van de eindproducten. Dit heeft geholpen bij de aanvaardbaarheid en toepasbaarheid van de resultaten. Het onderzoek eindigde met een geslaagd eindcongres waarin de praktijkpublicatie werd gepresenteerd aan de TOD-beleidspraktijk (NICIS KEI, 2014). De nauwe banden opgebouwd tussen de praktijkpartners en wetenschappers heeft verder geleid tot een nieuwe *Community of Research and Practice*, vervolgonderzoeken en beleidsaandacht voor dit onderwerp (Hamers et al., 2014).

Lessen voor de toekomst

De leercyclus van Kolb en Fry was voor beide onderzoeken een krachtig raamwerk voor een logische opbouw van de onderzoeksfasen, het genereren van een relevante planologische innovatie en het effectief betrekken van de praktijk. Echter, het invullen van de vierde fase van de leercyclus was voor beide onderzoeken een grote uitdaging, waaruit blijkt dat ook met een praktijkgerichte onderzoeks aanpak het verkleinen van de in de inleiding genoemde afstand tussen theorie en praktijk geen vanzelfsprekendheid is. In fase 4 zijn voor het MKBA-proces-onderzoek twee aanvullende methoden ingezet met de kenmerken context-arm en controle-rijk én controle-arm en context-rijk, naast intensieve uitwisseling van kennis met de betrokken beleidspraktijk. Voor het TOD-onderzoek is fase 4 ingevuld met ‘denkexperiment’-workshops en uitgebreide kennisvalorisatie. Om de vierde fase goed in te vullen, dan wel de gegenereerde kennis werkelijk te delen met de praktijk, was dus een uitgebreide strategie nodig van aanvullende onderzoeksmethoden en kennisvalorisatie.

Daarnaast heeft het hanteren van een aantal spelregels bijgedragen aan het effectueren van de leercyclus. Die komen neer op een grote inzet (tijd en commitment) van allen én het zorgvuldig managen van verwachtingen vóór, tijdens en na de samenwerking. In een

promotietraject van vier jaar is het noodzakelijk om regelmatig bijeen te komen en blijvend de belangstelling vast te houden, ook als de (snelheid van de) onderzoeksresultaten wat minder spectaculair zijn of als het niet meteen wetenschappelijke credits oplevert. Continuïteit van de praktijkprofessionals helpt daarbij, net als het aanstellen van een projectmanager en/of communicatiemedewerker.

Even belangrijk als inzet is het managen van verwachtingen. In de internationale academische wereld bestaat enige scepsis ten opzichte van de zuiverheid van praktijkgericht onderzoek, kritiek waarmee zorgvuldig moet worden omgegaan. Onderzoekers kunnen de druk voelen om als semi-consultants te functioneren ten opzichte van praktijkpartners. Andersom vragen praktijkpartners en hun bestuurders zich vaak af wat er precies wordt geleverd in ruil voor hun bijdragen. Het is dus van belang vooraf te bespreken wat voor resultaten realistisch zijn en dit gedurende het onderzoekstraject waar nodig in goed overleg aan te passen. Beide onderzoeken hadden bijvoorbeeld een net wat andere onderzoeksvraag dan in de oorspronkelijk ondertekende voorstellen. Tolerantie voor mogelijke veranderingen zou daarom al van tevoren moeten worden gecommuniceerd. De regelmatige interactie moet juist daarom functioneren als een open discussieplatform voor wederzijdse procesverwachtingen, wensen en beperkingen.

Lef en omarmen complexiteit praktijk

De leercyclus van Kolb en Fry heeft veel structuur geboden voor de beschreven onderzoeken. Dat wil niet zeggen dat alle inzichten en kennis omarmd moeten kunnen worden door de praktijk of politiek aanvaardbaar moeten zijn, maar wel dat deze ten minste aansluiten op huidige en toekomstige vraagstukken binnen de praktijk. Praktijkgerichte aanpakken vragen dan ook om lef. Om bestuurders die niet bang zijn om af en toe minder gewenste waarheden en ervaringen te horen en zich niet verstoppen voor innovaties, ook als dat niet in het 'business-as-usual'-model past. Andersom vraagt deze aanpak om een ander type onderzoeker: iemand die de ivoren toren durft te verlaten en juist de complexiteit van de praktijk omarmt als een kans voor onderzoeksinnovatie.

Literatuur

Beukers, E. (2015). *Shaking up the Cost Benefit Analysis process: Issues and directions for improvement when assessing integrated spatial transport plans through a cost benefit analysis*. Amsterdam: AISSR.

Beukers, E., Bertolini, L., & Brömmelstroet, M. te. (2011a). *Knelpunten in het MKBA-proces*. Den Haag: Nicis.

Beukers, E., Bertolini, L., & Brömmelstroet, M. te. (2011b). Procesknelpunten MKBA in kaart gebracht. *Rooilijn*, (4), 256-261.

Beukers, E., Bertolini, L., Brömmelstroet, M. te. (2012). Percepties op het MKBA proces. *Tijdschrift Vervoerwetenschap*, 48(2), 68-79.

Beukers, E., Bertolini, L., & Brömmelstroet, M. te. (2013). *De MKBA dialoog*. Den Haag: Platform 31.

Brömmelstroet, M.C.G. te. (2010). *Making Planning Support Systems Matter: Improving the Use of Planning Support Systems for Integrated Land Use and Transport Strategy-making*. Amsterdam: AMIDSt.

Chorus, P. (2012). *Station Area Developments in Tokyo*. Delft: Eburon.

Geertman, S. (2006). Potentials for planning support: a planning-conceptual approach. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 33(6), 863-880.

Hamers, D., Snellen, D.M.E.G.W., Hilbers, H., Breedijk, M., Nabielek, K., & Tennekes, J. (2014). *Kiezen én delen: Afstemming tussen verstedelijking en infrastructuur*. Den Haag: PBL Planbureau voor de Leefomgeving.

Hoetjes, P.J. (2010). *Mapping the market: A portfolio approach for informed deliberation of urban development strategies*. Amsterdam: AMIDSt.

Hoogerbrugge, M., Koster, H., & Tan, W.G.Z. (red.). (2013). *Knooppuntontwikkeling in Nederland: (Hoe) moeten we Transit-Oriented Development implementeren?* Den Haag: Platform31.

Kolb, D.A., & Fry, R.E. (1974). *Toward an Applied Theory of Experiential Learning*. Cambridge, MA: M.I.T. Alfred P. Sloan School of Management.

Krizek, K., Forysth, A., & Slotterback, C.S. (2010). Is There a Role for Evidence-Based Practice in Urban Planning and Policy? *Planning Theory & Practice*, 10, 459-478.

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, NRPO SIA & Platform 31. (2014). *Call for proposals, Smart Urban Regions of the Future (SURF)*. Den Haag: NWO.

NICIS KEI. (2014). *NICIS KEI: Knooppuntontwikkeling in corridorverband*. Blog voor het NICIS KEI project. Verkregen van <https://niciskei.wordpress.com>

OBBRI. (2012). *MKBA inhoud en proces: knelpunten en oplossingen*. Blog voor het OBBRI project. Verkregen van <http://obfri.blogspot.nl>

Pelzer, P. (2014). *Leve de Ivoren Toren!* Blog van RUIMTEVOLK. Verkregen van <http://ruimtevolk.nl/2014/09/27/leve-de-ivoren-toren/>

Posner, P.L. (2009). The Pracademic: An Agenda for Re-Engaging Practitioners and Academics. *Public Budgeting & Finance*, 29(1), 12-26. doi: 10.1111/j.1540-5850.2009.00921.x

Straatemeier, T., Bertolini, L., Brömmelstroet, M. te, & Hoetjes, P. (2010). An experiential approach to research in planning. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 37(4), 578-91. doi:10.1068/b35122

Tan, W.G.Z. (2013). *Pursuing Transit-Oriented Development*. Amsterdam: Off Page.

Tan, W.G.Z., Bertolini, L., & Janssen-Jansen, L.B. (2014). Identifying and conceptualising context-specific barriers to transit-oriented development strategies: the case of the Netherlands. *Town Planning Review*, 85, 639-663. doi:10.3828/tpr.2014.38

Tewdwr-Jones, M. (2002). *Personal dynamics, distinctive frames and communicative planning*. In P. Allmendinger & M. Tewdwr-Jones (Eds.), *Planning Futures: New Directions for Planning Theory*. London: Routledge.

Verbinden van Duurzame Steden (VerDuS). (2014a). *Impressions of the day*. Verslag van VerDuS congres 'Vitality in City and Region' Science Day, gehouden op 16 juni 2014. Verkregen van <http://www.dialogo.verdus.nl/1230>

Verbinden van Duurzame Steden (VerDuS). (2014b). *Georges Allaert prijs gewonnen door Wendy Tan*. Verkregen van <http://www.verdus.nl/document.aspx?id=2050>